

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра економічної теорії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня програма/спеціалізація – «Бізнес-економіка»

Статус дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2018, 2019

Харків – 2020

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	10
5. Теми лекційних і практичних занять.....	11
5.1. Теми лекційних занять.....	11
5.2. Теми практичних занять.....	12
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	14
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	16

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Регіональна економіка» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка» підготовки бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5,0	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 3		Рік підготовки: 2–4-й	Рік підготовки: 2–4-й
	Спеціальність – 051 «Економіка»	семестр	семестр
Загальна кількість годин - 150		3–8-й	3–8-й
	Спеціалізація – «Бізнес-економіка»	Лекції 30 год.	Лекції 6 год.
		Практичні заняття 44 год.	Практичні заняття 8 год.
	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Самостійна робота 76 год.	Самостійна робота 136 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента – 2-4		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – поглиблення й розвинення знань щодо науково-методологічних засад функціонування соціально-економічних систем регіонів, узгодження загальнодержавної і регіональних політик та інтересів, ресурсного забезпечення та організаційно-економічних механізмів комплексного соціально-економічного розвитку регіонів з урахуванням впливу національних та глобальних чинників.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань щодо становлення регіональної економіки і просторового розвитку.
- засвоєння теорій та моделей регіональної економіки та просторового розвитку;
- формування передумов та закономірностей соціально-економічного розвитку регіонів;
- формування компетентностей щодо визначення оптимальних способів та напрямів використання наявних ресурсів, демографічного потенціалу, ринку праці визначення рівня регіонального людського розвитку;
- усвідомлення особливостей формування сучасної регіональної політики та розвитку територій в Україні;

- оволодіння науковими підходами та практичними методами щодо аналізу конкурентоспроможності регіонів і територіальних громад;
- вивчення концептуальних засад державної регіональної політики та інтеграційних процесів в країні;
- набуття знань та професійних компетентностей щодо використання переваг регіону і підбору конкретних засобів та інструментів для належного управління продуктивними силами регіону.

Пререквізити: «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Історія економіки та економічної думки», «Менеджмент», «Економічна політика», «Фінансова система».

Кореквізити: «Національна економіка», «Міжнародна економіка», «Економічна статистика», «Прийняття управлінських рішень».

Постреквізити: «Бізнес-планування», «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Економіка та організація інвестиційної діяльності», «Бізнес-проектний аналіз».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

1.	Пояснити основні терміни, визначення і поняття, що стосуються розуміння сутності регіональної економіки.
2.	Розкрити закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.
3.	Обґрунтувати особливості структурних трансформацій економіки України та її регіональних особливостей.
4.	Здійснити пошук, збирання, обробку та аналіз інформації щодо регіонального розвитку.
5.	Використовувати нормативні та правові акти інституційного забезпечення регіонального розвитку в Україні.
6.	Застосувати інструментарій програмування стратегій регіонального розвитку та процесів децентралізації.
7.	Аналізувати програми економічного та соціального розвитку регіону.
8.	Оцінити конкурентоспроможність регіонів і об'єднаних територіальних громад.
9.	Розробити заходи поліпшення управління регіональним розвитком.
10.	Сформулювати пропозиції щодо шляхів зміцнення конкурентних позицій регіонів, міст і територіальних громад.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних та спеціальних компетентностей і набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Бізнес-економіка», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК17. Здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя.

Спеціальних компетентностей:

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК16. Здатність до аналітичної діяльності, спрямованої на економічне обґрунтування сучасних бізнес-стратегій.

Програмних результатів навчання:

ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН26. Уміти визначати бізнес-потенціал суб'єкта господарювання та напрями його розвитку в галузевому та регіональному контекстах.

ПРН27. Демонструвати базові навички розроблення ефективних бізнес-стратегій з урахуванням ресурсних обмежень, альтернатив вибору та наслідків реалізації на мікро-, мезо- і макrorівнях.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. СТАНОВЛЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ І ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ

Тема 1. Формування регіональної економіки як науки та її основні категорії

Мета, завдання, об'єкт, предмет вивчення дисципліни. Основні категорії та поняття регіональної економіки.

Теорії і моделі регіональної економіки та просторового розвитку.

Еволюція закономірностей, принципів та факторів в розміщенні економічних, соціальних, природних об'єктів.

Місце дисципліни в системі наукових знань. Зв'язок дисципліни з соціально-економічною географією, розміщенням продуктивних сил, макроекономікою, мікроекономікою, соціально-економічною статистикою, фінансами та іншими науками. Значення дисципліни в професійній підготовці.

Тема 2. Регіон у системі територіального поділу праці

Суспільний і територіальний поділ праці: зміст понять.

Міжнародний поділ праці. Економічні вигоди від територіального поділу праці. Чинники, що визначають просторові масштаби поділу праці.

Рівні територіального поділу праці.

Тема 3. Трудовий потенціал регіонів України

Демографічний потенціал та його роль у просторовому розвитку. Показники чисельності населення і його розміщення на території регіонів. Природний рух населення. Зростання депопуляції. Статеві-вікова структура населення. Тенденції старіння населення. Щільність наявного населення. Міське та сільське населення.

Міграційна ситуація в регіонах України. Зовнішня міграція. Внутрішня міграція. Диференціація рівня життя в регіонах.

Ринок праці. Кількість зайнятого населення. Рівень зайнятості. Кількість безробітного населення. Співвідношення попиту і пропозиції на ринку праці. Регіональна структура вакансій та резюме. Дисбаланс попиту і пропозиції на ринку праці. Неформальна зайнятість.

Доходи населення. Доходи населення в регіонах України. Заробітна плата населення. Соціальні допомоги та інші поточні трансферти. Доходи від власності населення. Витрати та заощадження. Надходження коштів з закордону від трудових мігрантів.

Регіональний людський розвиток. Розвиток системи наукових знань про людину та суспільство в контексті соціальної економіки та нових парадигм регіону. Індекс людського розвитку (ІЛР). Регіональні особливості та відмінності у рівні життя населення. Очікувана тривалість життя при народженні. Освіта. Охорона здоров'я. Культура.

Тема 4. Урбанізація. Розвиток регіональних метрополій в Україні

Урбанізація. Поліцентризм і метрополізація – системні цілі просторового розвитку ЄС. Метрополізація як складова просторового розвитку регіонів.

Проблеми функціонування міст та сучасні тенденції розвитку урбаністичних процесів. Особливості формування агломерацій, метрополійних регіонів та метрополійних мереж.

Метрополіси. Розвиток українських метрополісів. Пріоритетні напрями та механізми реалізації метрополійної політики.

Рейтинг індексу якості життя.

Тема 5. Природно-ресурсний потенціал регіонального розвитку. Довкілля та екологія

Сутність природно-ресурсного потенціалу. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах та ступінь забезпечення власних потреб. Характеристика мінеральних, земельних, водних, біологічних, рекреаційних та інших ресурсів.

Довкілля та екологія. «Зелене» зростання та «зелена» економіка». Концепція «зеленого» зростання. Глобальний індекс «зеленої» економіки Екологічні товари та послуги. «Зелений» бізнес. «Зелений» тренд структурних змін у регіонах України.

Модуль 2. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНІВ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Тема 6. Структурна трансформація економіки України та її регіональні особливості

Структура економіки регіонів. Державний класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД). Валовий регіональний продукт. Зміна галузево-секторальної структури економіки регіонів. Особливості структурних пропорцій економіки регіонів України. Сфера послуг. Посилення міжрегіональних та внутрішньорегіональних диспропорцій. Економічна концентрація.

Сільське господарство, розвиток сільських територій. Сучасні тенденції розвитку сільських територій. Концепція розвитку сільських територій. Головні пріоритети розвитку сільських територій та механізм підготовки аграрного та сільського сектору регіонів до функціонування в умовах зони вільної торгівлі з ЄС. Оптимальні варіанти розв'язання проблем сільського розвитку.

Промисловість. Деіндустріалізація економіки. Дефіцит кваліфікованої робочої сили для потреб промисловості. Залежність від експорту сировинних товарів. Високий рівень імпорту промислових товарів. Значна регіональна концентрація промисловості. Низька ресурсоефективність промисловості та високий рівень забруднення. Сприяння цифровізації промисловості. Забезпечення реалізації промислової політики з урахуванням економічної та інноваційної спеціалізації регіонів. «Розумна спеціалізація» (Smart Specialization). Розвиток кластерної співпраці в промисловості.

Розвиток малого та середнього підприємництва.

Тема 7. Інфраструктурне забезпечення регіонів

Інфраструктурне забезпечення регіонів.

Основні тенденції інфраструктурного забезпечення регіонів України. Виробнича та соціальна інфраструктура. Розвиток транспортної, інженерної інфраструктури. Складського господарство, поштова та кур'єрська діяльності у регіонах. Інфраструктура електронних комунікацій та цифрових технологій. Інфраструктура безпеки.

Розвиток «розумних міст» («Smart City», «Smart City Lab», «Smart Cities & Smart Communities»).

Тема 8. Сфера інновацій та трансферу технологій

Індустріальні парки. Регіональної мережі індустріальних парків.

Наукові парки. Технопарки. Центри інновацій та технологічного трансферу. Інноваційні центри. Центри комерціалізації. Інноваційні бізнес-інкубатори. Кластери. Інвестиційно-технологічний кластер. Інноваційно-виробниче об'єднання. Стартап-школи. Інкубаційні програми та акселераційні програми для бізнесу. Центри інтелектуальної власності. Венчурні та інвестиційні фонди, центри науково-технічної та економічної діяльності.

Тема 9. Розвиток міжрегіонального і транскордонного співробітництва

Зовнішньоекономічна діяльність регіонів України. Географічна структура експорту товарів та послуг регіонів. Загальні обсяги експорту, імпорту товарів та послуг.

Інвестиційна діяльність регіонів. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в регіонах України. Темпи зростання (зменшення) обсягів прямих інвестицій (акціонерного капіталу) за регіонами України. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з регіонів України в економіці країн світу.

Конкурентне позиціонування регіонів з врахуванням сучасних викликів суспільно-економічного розвитку. Рейтинг Doing Business.

Міжрегіональне та транскордонне співробітництво. Європейська інтеграція. Євроатлантична інтеграція (співробітництво Україна–НАТО). Спільні з Європейським інвестиційним банком проекти. Спільні зі Світовим банком проекти. Міжнародна технічна допомога. Двостороннє співробітництво.

Модуль 3. ІНСТИТУТИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Тема 10. Державна регіональна політика. Інститути та інструменти державної регіональної політики

Системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні. Сутність та цілі регіональної політики. Принципи державної регіональної політики. Складові частини державної регіональної політики. Інституційне забезпечення регіонального розвитку. Агенції регіонального розвитку.

Рівні регіонального управління і їх функції. Адміністративно-територіальний устрій. Геопортал «Адміністративно-територіального устрою України». Децентралізація в Україні. Об'єднані територіальні громади. Підвищення ролі території у регіональному розвитку. Просторове планування території України.

Механізм реалізації державної регіональної політики і його основні елементи.

Регіональні стратегії розвитку.

Тема 11. Моніторинг і оцінка регіонального розвитку

Соціально-економічні показники розвитку регіонів. Динаміка розвитку регіонів України.

Індикатори щорічної оцінки соціально-економічного розвитку регіонів: «Економічна та соціальна згуртованість» «Економічна ефективність». «Інвестиційно-інноваційний розвиток та зовнішньоекономічна співпраця». «Фінансова самодостатність». «Розвиток малого та середнього підприємництва». «Ефективність ринку праці». «Розвиток інфраструктури». «Відновлювана енергетика та енергоефективність». «Доступність та якість послуг у сфері освіти». «Доступність та якість послуг у сфері охорони здоров'я». «Соціальний захист та безпека». «Раціональне природокористування та якість довкілля».

Тема 12. Фінансування регіонального розвитку

Наукові засади формування та реалізації регіональної фінансової політики, фінансово-кредитні механізми забезпечення регіонального розвитку. Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР).

Джерела формування та напрямки реалізації фінансового потенціалу регіонів. Особливості управління фінансами територіальних громад та міжбюджетні відносини в умовах реалізації адміністративно-територіальної реформи.

Моніторинг місцевих бюджетів регіону та оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
Л		ПЗ	СРС	Л		ПЗ	СРС	
Модуль 1. Становлення регіональної економіки і просторового розвитку.								
1. Формування регіональної економіки як науки та її основні категорії.	16	4	4	8	14	2		12
2. Регіон у системі територіального поділу праці.	8	2	2	4	6			6
3. Трудовий потенціал регіонів України.	16	4	4	8	14		2	12
4. Урбанізація. Розвиток регіональних метрополій в Україні.	8	2	2	4	12			12
5. Природно-ресурсний потенціал	14	2	4	8	12			12

регіонального розвитку. Довкілля та екологія.								
<i>Разом</i>	62	14	16	32	58	2	2	54
Модуль 2. Конкурентоспроможність регіонів і територіальних громад.								
6. Структурна трансформація економіки України та її регіональні особливості.	20	4	6	10	22	2	4	16
7. Інфраструктурне забезпечення регіонів.	14	2	4	8	12			12
8. Сфера інновацій та трансферу технологій.	12	2	2	8	12			12
9. Розвиток міжрегіонального і транскордонного співробітництва.	8	2	4	2	12			12
<i>Разом</i>	54	10	16	28	58	2	4	52
Модуль 3. Інститути та інструменти державної регіональної політики.								
10. Державна регіональна політика. Інститути та інструменти державної регіональної політики.	12	2	4	6	12	2		10
11. Моніторинг і оцінка регіонального розвитку.	12	2	4	6	12		2	10
12. Фінансування регіонального розвитку.	10	2	4	4	10			10
<i>Разом</i>	34	6	12	16	34	2	2	30
Усього годин / кредитів ECTS	150 / 5,0	30	44	76	150 / 5,0	6	8	136

5. Темі лекційних і практичних занять

5.1. Темі лекційних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Становлення регіональної економіки і просторового розвитку.			
1. Формування регіональної економіки як науки та її основні категорії.	1.1. Теорії і моделі регіональної економіки та просторового розвитку.	2	2
	1.2. Еволюція закономірностей, принципів та факторів розміщення економічних, соціальних, природних об'єктів.	2	
2. Регіон у системі територіального поділу праці.	2. Регіон у системі територіального поділу праці.	2	
3. Трудовий потенціал регіонів України.	3.1. Демографічний потенціал. Міграційна ситуація в регіонах України. Ринок праці.	2	
	3.2. Доходи населення.	2	

	Регіональний людський розвиток.		
4. Урбанізація. Розвиток регіональних метрополій в Україні.	4. Урбанізація. Розвиток регіональних метрополій в Україні.	2	
5. Природно-ресурсний потенціал регіонального розвитку. Довкілля та екологія.	5. Природно-ресурсний потенціал регіонального розвитку. Довкілля та екологія.	2	
Модуль 2. Конкурентоспроможність регіонів і територіальних громад.			
6. Структурна трансформація економіки України та її регіональні особливості.	6.1. Структура економіки регіонів, особливості структурних пропорцій економіки регіонів України, економічна концентрація.	2	2
	6.2. Розвиток сільського господарства, промисловості малого та середнього підприємництва.	2	
7. Інфраструктурне забезпечення регіонів.	7. Інфраструктурне забезпечення регіонів.	2	
8. Сфера інновацій та трансферу технологій.	8. Сфера інновацій та трансферу технологій.	2	
9. Розвиток міжрегіонального і транскордонного співробітництва.	9. Розвиток міжрегіонального і транскордонного співробітництва.	2	
Модуль 3. Інститути та інструменти державної регіональної політики.			
10. Державна регіональна політика. Інститути та інструменти державної регіональної політики.	10. Державна регіональна політика. Інститути та інструменти державної регіональної політики.	2	2
11. Моніторинг і оцінка регіонального розвитку.	11. Моніторинг і оцінка регіонального розвитку.	2	
12. Фінансування регіонального розвитку.	12. Фінансування регіонального розвитку.	2	
Усього		30	6

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Становлення регіональної економіки і просторового розвитку.			
1. Формування регіональної економіки як науки та її основні категорії.	1.1. Теорії та моделі регіональної економіки та просторового розвитку	2	
	1.2. Обґрунтування вибору та	2	

	розміщення оптимальних форм просторової організації бізнесу, просторове проектування об'єктів інвестиційної та інноваційної інфраструктури		
2. Регіон у системі територіального поділу праці.	2. Регіон у системі територіального поділу праці.	2	
3. Трудовий потенціал регіонів України.	3.1. Демографічний потенціал. Міграційна ситуація в регіонах України. Ринок праці.	2	2
	3.2. Доходи населення. Регіональний людський розвиток.	2	
4. Урбанізація. Розвиток регіональних метрополій в Україні.	4. Розвиток українських метрополісів. Рейтинг індексу якості життя.	2	
5. Природно-ресурсний потенціал регіонального розвитку. Довкілля та екологія.	5. Природно-ресурсний потенціал регіонального розвитку. Довкілля та екологія.	2	
	Колоквіум	2	
Модуль 2. Конкурентоспроможність регіонів і територіальних громад.			
6. Структурна трансформація економіки України та її регіональні особливості.	6.1. Структура економіки регіонів, особливості структурних пропорцій економіки регіонів України, економічна концентрація.	2	2
	6.2. Аналіз тенденцій розвитку сільського господарства, промисловості малого та середнього підприємництва.	2	
	6.3. «Розумна спеціалізація» (Smart Specialization). Аналіз кластерної співпраці в промисловості.	2	2
7. Інфраструктурне забезпечення регіонів.	7.1. Аналіз основних тенденцій інфраструктурного забезпечення регіонів України.	2	
	7.2. Розвиток «розумних міст» («Smart City», «Smart City Lab», «Smart Cities & Smart Communities») в регіонах України.	2	
8. Сфера інновацій та трансферу технологій.	8. Сфера інновацій та трансферу технологій.	2	
9. Розвиток міжрегіонального і транскордонного співробітництва.	9.1. Аналіз зовнішньоекономічної та інвестиційної діяльності регіонів.	2	
	9.2. Розвиток міжрегіонального і транскордонного співробітництва.	2	
Модуль 3. Інститути та інструменти державної			

регіональної політики.			
10. Державна регіональна політика. Інститути та інструменти державної регіональної політики.	10.1. Характеристика процесів децентралізації в Україні різних ієрархічних рівнів (громад, міст, районів, регіонів).	2	
	10.2. Аналіз регіональних стратегій розвитку.	2	
11. Моніторинг і оцінка регіонального розвитку.	11.1. Соціально-економічні показники розвитку регіонів.	2	2
	11.2. Моніторинг динаміки щорічної оцінки соціально-економічного розвитку регіонів.	2	
12. Фінансування регіонального розвитку.	12. Фінансування регіонального розвитку.	2	
	Колоквіум	2	
Усього		44	8

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Регіональна економіка» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів передбачає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких *засобів*: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв’язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату за ініціативи студента, peer review, контрольна робота. За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 10 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Проводяться два колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 30 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна кількість балів, за якої студент отримує залік, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Разом
Практичні заняття			Колоквіуми			
Модуль	Модуль	Модуль №	Колоквіум	Колоквіум		

№ 1	№ 2	3	№ 1	№ 2		
max 10	max 10	max 10	max 30	max 30	max 10	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Регіональна економіка»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	8	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 30	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	26	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	22	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	18	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	15	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.	
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	9	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	8	У роботі розкрито основні положення теми, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	7	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	6	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Регіональна економіка» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка	Визначення	Оцінка	Оцінка
--------	------------	--------	--------

за шкалою ECTS		за національною шкалою	за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
F	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
FX	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

Конституція України. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 141.
 Дата оновлення: 07.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.06.2020).

Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 13. Ст. 90. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19.5>. (дата звернення: 12.06.2020).

Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова КМУ від 6 серп. 2014 р. № 385, із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 20 груд. 2017 р. № 1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF> (дата звернення: 12.06.2020).

Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року: проект постанови Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskistyuu/proekt-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku/>.

Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР (поточна редакція від 25.06.2016). *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 19, ст. 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 12.06.2020).

Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16 лип.1999 № 991-XIV (поточна редакція від 05.12.2012). *Відомості Верховної Ради*, 1999. № 40. Ст. 363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14> (дата звернення 12.06.2020).

Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV (поточна редакція від 05.12.2012). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2002, № 36, ст. 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення 12.06.2020).

Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів: Постанова КМУ від 11 листопада 2015 р. № 932. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF> (дата звернення: 12.06.2020).

Деякі питання державного фонду регіонального розвитку : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 року № 196. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/196-2015-%D0%BF> (дата звернення: 12.06.2020).

7.2. Література

Основна література

1. Голіков А.П. Регіональна економіка та природокористування: навч. посіб. / за ред. А.П. Голікова. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2011. 352с.
2. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: структурно-логічний навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 202 с.
3. Іщук С.І., Гладкий О.В. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підруч. Київ: Знання, 2013. 447 с.
4. Латинін М.А. Державна економічна політика регіонального розвитку: навчальний посібник / за заг. ред. д.держ.упр., проф. М.А. Латиніна, д.е.н, проф. В. Б. Родченка. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 420 с.
5. Мартусенко І. В., Погріщук Б. В. Регіональна економіка: підруч. для студентів ВНЗ. Тернопіль: Крок, 2015. 626 с.
6. Тернова І.А. Галузево-секторальні особливості реалізації політики регіонального розвитку. Державна економічна політика регіонального розвитку: навч. посіб. / за заг. ред. д.держ.упр., проф. М.А. Латиніна, д.е.н, проф. В. Б. Родченка. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. С. 383 -397.

Додаткова література

1. Завадських Г. М. Регіональна економіка: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 555 с.
2. Манів З.О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2009. 640 с.
3. Матвейчук Л. О. Регіональна економіка: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Сисин Я. І.: Абетка, 2015. 135 с.
4. Осадчий Є.І. Регіональна економіка: навч. посіб. Сімферополь: Саки: Фенікс, 2011. 320с.
5. Пак Н. Т. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 325 с.
6. Василенко В. М. Регіональна економіка: навч. посіб. / за ред. В. М.

Василенка Київ. Донецьк: Ландон-XXI, 2014. 632 с.

7. Збарський В. К. Регіональна економіка: навч. посіб. для студентів ВНЗ / за ред. В. К. Збарського і В. І. Мацибори. Київ: Компринт, 2014. 362 с.

8. Бандурка О. М. Регіональна економіка: підруч. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України, проф. О. М. Бандурки, д-ра екон. наук, проф. О. В. Носової; Харків: Золота миля, 2016. 333 с.

9. Заблоцький Б. Ф. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: Новий світ-2000, 2011. 546 с.

10. Гавкалова Н. Л. Регіональна економіка: підруч. для вищ. навч. закл. / за заг. ред. Гавкалової Н. Л. Харків: ІНЖЕК, 2011. 456 с.

11. Журавель В. В., Поспелов О. В., Рекун Г. П., Родченко В. Б. Регіональна економіка: підручник. Харків: ХНАМГ, 2011. 271 с.

12. Серікова Т. М., Гіковата Н. К., Шумська Г. М. Регіональна економіка у схемах і таблицях: навч.-практ. посіб. Харків: ХНЕУ, 2010. 176 с.

13. Регіональна економіка: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / заг. ред. М. І. Фашевського, О. В. Ольшанської. Київ: КНЕУ, 2010. 284 с.

14. Тернова І. А. Управління формуванням та розвитком регіональних моделей соціальної відповідальності бізнесу. *Стан і перспективи розвитку соціальної відповідальності економічних суб'єктів в сучасному світі: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 21-22 листопада 2013 р.)*. Харків, 2013. С. 297-300.

15. Тернова І. А. Особливості узгодження секторального та просторового розвитку регіонів. Електронне наукове фахове видання: «Ефективна економіка». 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3943>

16. Терновая И.А. Развитие стратегического партнерства Украины в контексте трансформации региональных интеграционных процессов. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. Харків, 2015. №49. С. 39-43.

17. Тернова І. А. Зміни виробничої структури регіонів України як чинник зміцнення їх конкурентоспроможності. *Економічний простір*: збірн. наук. праць. Дніпропетровськ: ПДАБА, 2015. № 97. С. 79 – 86. URL: irbis-nbuv.gov.ua

18. Тернова І. А. Оцінка рівня соціального та економічного розвитку України в умовах глобалізації. *Соціальна економіка*. Харків, 2017. №2. Вип. 54(2). С. 62-71.

19. Хвесик М. А., Горбач Л. М., Пастушенко П. П. Размещение производительных сил и региональная экономика: уч. пособ. Київ: Кондор, 2009. 344 с.

7.3. Інтернет-ресурси.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

(дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Державного фонду регіонального розвитку. URL: <http://dfrr.minregion.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Державної служби геології та надр України. URL: <http://www.geo.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Геопорталу адміністративно-територіального устрою України (об'єднані громади). URL: <http://atu.minregion.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Українська асоціація районних та обласних рад» (децентралізація влади). URL: <http://uaror.org.ua/?p=9796> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Асоціації агенцій регіонального розвитку України. URL: <http://www.narda.org.ua/?fuseaction=pa-ges.main&name=67&id=67>

Офіційний сайт Ресурсного Центру зі сталого місцевого розвитку. URL: <http://rozvytok.in.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Проект ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні». URL: <http://surdp.eu/RDS> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт «Децентралізація». URL: <http://decentralization.gov.ua/region> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації. URL: <http://kharkivoda.gov.ua/uk/mainmenu/index/id/81> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт наукового журналу «Регіональна економіка». URL: <http://re.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт наукового журналу «Регіональна економіка та управління». URL: <http://siee.zp.ua/index.php/ua/arkhiv-zbirnikiv-dopovidej-z> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт «Мережа аналітичних центрів України». URL: <http://www.intellect.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Journal website «Journal of Economic Theory». URL: <https://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory> (дата звернення: 12.06.2020).

Онлайн ресурси для проведення дослідження. URL: https://epo.org.ua/online_research/ (дата звернення: 12.06.2020).

Європейська хартія місцевого самоврядування. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (дата звернення: 12.06.2020).

Стратегія реформ-2020 <http://www.president.gov.ua/news/31289.html> (дата звернення: 12.06.2020).

Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10> (дата звернення: 12.06.2020).

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF> (дата звернення: 12.06.2020).

Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року/ URL: <http://www.ts.lica.com.ua/?type=1&base=77&menu=371019&id=6080> (дата звернення: 12.06.2020).

7.4. СЕНМК.

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри економічної теорії. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=149:kafedra-ekonomichnoi-teorii&Itemid=151.

7.5. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).